

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Mühendislik Fakültesi Dekanlığı

Sayı : E-97637135-302.01.13-00004174575
Konu : Uygulama İzni

18/04/2025

DAĞITIM YERLERİNE

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi doktora programı öğrencisi Pınar YAZGAN'ın "*Üniversitelerin Entellektüel ve İnsan Sermayesi Kazandırmadaki Rollerine İlişkin Öğrenci Tercihlerinin Sosya-Ekonomik Bağlamda Çözümlemesi*" konulu tez çalışması kapsamında, uygulama yapma isteği hakkında Ankara Üniversitesi Rektörlüğünün 18.04.2025 tarihli ve E-14267719-302.01.13-1781363 sayılı yazısı Ek'te gönderilmiştir.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Özlem ÖZGÜN
Dekan Yardımcısı

- Ek:
1- [KEP İletisi] İlgili Yazı
2- EK-1
3- Ustyazi
4- Dilekçe

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: 986604D5-1C71-4BD2-97BC-1BAB860791BA

Belge Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/hu-ebys>

Adres: Hacettepe Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Dekanlığı 06800
Beytepe-ANKARA

E-posta: muhfak@hacettepe.edu.tr Elektronik Ağ: www.hacettepe.edu.tr

Telefon: (0 312) 297 68 00-04 Faks:(0 312) 299 20 78

Kep:

Bilgi için: Tuğba ALTUNOK

Bilgisayar İşletmeni

Telefon: 0312 297 68 00-04 (130)

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Mühendislik Fakültesi Dekanlığı

DAĞITIM LİSTESİ

Bilgisayar Mühendisliği Bölüm Başkanlığına
Çevre Mühendisliği Bölüm Başkanlığına
Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölüm Başkanlığına
Endüstri Mühendisliği Bölüm Başkanlığına
Fizik Mühendisliği Bölüm Başkanlığına
Harita Mühendisliği Bölüm Başkanlığına
Gıda Mühendisliği Bölüm Başkanlığına
İnşaat Mühendisliği Bölüm Başkanlığına
Jeoloji Mühendisliği Bölüm Başkanlığına
Kimya Mühendisliği Bölüm Başkanlığına
Maden Mühendisliği Bölüm Başkanlığına
Makine Mühendisliği Bölüm Başkanlığına
Nükleer Enerji Mühendisliği Bölüm Başkanlığına

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: 986604D5-1C71-4BD2-97BC-1BAB860791BA

Belge Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/hu-ebys>

Adres: Hacettepe Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Dekanlığı 06800
Beytepe-ANKARA

E-posta: muhfak@hacettepe.edu.tr Elektronik Ağ: www.hacettepe.edu.tr

Telefon: (0 312) 297 68 00-04 Faks:(0 312) 299 20 78

Kep:

Bilgi için: Tuğba ALTUNOK

Bilgisayar İşletmeni

Telefon: 0312 297 68 00-04 (130)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü
Enstitü Sekreterliği
ÖĞRENCİLER

Sayı : E-98761816-302.08.01-1776481
Konu : Pınar YAZGAN'ın Uygulama İzni Hk.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : Pınar YAZGAN'ın 10.04.2025 tarihli dilekçesi.

Enstitümüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Doktora Programı öğrencisi Pınar YAZGAN Prof. Dr. Hasan Hüseyin AKSOY danışmanlığında yürüttüğü "Üniversitelerin Entellektüel ve İnsan Sermayesi Kazandırmadaki Rollerine İlişkin Öğrenci Tercihlerinin Sosyo-Ekonomik Bağlamda Çözümlemesi" konulu tez çalışması kapsamında ekli dilekçede belirtilen Üniversitelerde çalışma yapmak istemektedir.

Bilgilerinizi ve adı geçen öğrenciye yapacağı tez çalışması için gereken iznin verilmesi hususunda gereğini saygılarımla arz ederim.

Prof. Dr. Mehmet İkbâl YETİŞİR
Enstitü Müdürü

Ek: Dilekçe ve Ekleri (1 Takım)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 9338D1A6-120B-4504-B3B9-C2C7D3B16A4 Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ankara-universitesi-ebys>

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü; Cebeci Yerleşkesi
06590; Cebeci/Ankara /ANKARA
Telefon: 0312 362 99 05/5322 Belge Geçer No:0312 362 73 97 Kep
Adresi: ankunvrek@ankuni.hs01.kep.tr
e-posta: ebens@education.ankara.edu.tr internet adresi: -
KEP Adresi : ankunvrek@ankuni.hs01.kep.tr

Bilgi için:Emel SÜKÜN
Bilgisayar İşletmeni
Telefon No:(312) 362 99 05-5324
E-Posta: eevren@ankara.edu.tr

Sayı : E-14267719-302.01.13-1781363
Konu : Pınar YAZGAN'ın Uygulama İzni

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün 14.04.2025 tarih ve E-98761816-302.08.01-1776481 sayılı yazısı.

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi doktora programı öğrencisi Pınar YAZGAN'ın "Üniversitelerin Entellektüel ve İnsan Sermayesi Kazandırmadaki Rollerine İlişkin Öğrenci Tercihlerinin Sosya-Ekonomik Bağlamda Çözümlemesi" konulu tez çalışması kapsamında uygulama yapma isteği hakkında ilgili Enstitü Müdürlüğü'nden alınan 14.04.2025 tarih ve E-98761816-302.08.01-1776481 sayılı yazı ile ekinin birer örneği ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize ve konu hakkındaki görüşlerinizin Rektörlüğümüze gönderilmesi hususunda gereğini saygı ile arz ve rica ederim.

Prof. Dr. Hatice BAKKALOĞLU
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek: Yazı ve eklerinin birer örneği (takım)

Dağıtım:

ANKARA HACI BAYRAM ÜNİVERSİTESİ
REKTÖRLÜĞÜNE
ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ
REKTÖRLÜĞÜNE
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ
REKTÖRLÜĞÜNE
GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
REKTÖRLÜĞÜNE
DİL ve TARİH-COĞRAFYA FAKÜLTESİ
DEKANLIĞINA
EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ
DEKANLIĞINA
MÜHENDİSLİK FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA
SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ
DEKANLIĞINA

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 12EEC02C-3F75-4FCA-B317-BBC129EC8B1A Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ankara-universitesi-ebys>

Tando an Yerleşkesi Döğol Caddesi 06100 Tando an / ANKARA
Telefon No: 0312 214 13 50 Belge Geçer No: 0312 223 43 67

e-posta: auogrisl@ankara.edu.tr Twitter: [@AnkaraUniKep](https://twitter.com/AnkaraUniKep) Adresi:

ankunvrek@ankuni.hs01.kep.tr

KEP Adresi : ankunvrek@ankuni.hs01.kep.tr

Bilgi için: Duygu UYGUR
Bilgisayar İşletmeni
Telefon No: (312) 214 13 50-
6163

FEN FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 12EEC02C-3F75-4FCA-B317-BBC129EC8B1A Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ankara-universitesi-ebys>

Tandoan Yerleşkesi Döğol Caddesi 06100 Tandoan / ANKARA

Telefon No: 0312 214 13 50 Belge Geçer No: 0312 223 43 67

e-posta: auogrisl@ankara.edu.tr Twitter: [@AnkaraUniKep](https://twitter.com/AnkaraUniKep) Adresi:

ankunvrek@ankuni.hs01.kep.tr

KEP Adresi : ankunvrek@ankuni.hs01.kep.tr

Bilgi için: Duygu UYGUR

Bilgisayar Uzmanı

Telefon No: (312) 214 13 50-

6163

ANKARA ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi Bilim Dalı, Eğitim Yönetimi doktora programı 19621304 numaralı öğrencisiyim. "Üniversitelerin Entelektüel ve İnsan Sermayesi Kazandırmadaki Rollerine İlişkin Öğrenci Tercihlerinin Sosyo-Ekonomik Bağlamda Çözümlemesi" başlıklı tez çalışması kapsamında Ankara ilinde yer alan kamu üniversitelerinin Eğitim/Bilimleri Fakültesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi son sınıf öğrencileriyle görüşmeler yapılması amaçlanmaktadır. Ekte belirtilen görüşme formunu 2024- 2025 Eğitim-Öğretim yılı güz/bahar yarıyılında Ankara ilinde yer alan; ODTÜ, Ankara Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesinin aşağıda yer alan fakültelerinde okuyan 4.sınıf öğrencilerine uygulayabilmem için kurumlardan uygulama için izin alma konusunda yazışmalar yoluyla destek sağlamak adına gerekli izinlerin alınması hususunda;

Gereğinin yapılmasını bilgilerinize arz ederim.

10.04.2025
Pınar YAZGAN

İletişim Bilgileri

Adres: Muhsinertuğrul Mah. Ballıbaşa Sok.No:106/8
Çankaya/ANKARA
E-posta: pnyazgan@gmail.com
Cep Tel: 0544 341 75 47

Ankara İli Kamu Üniversitesi	Fakülteler
ODTÜ	1. Eğitim Fakültesi 2. Mühendislik Fakültesi 3. Fen-Edebiyat Fakültesi 4. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Ankara Üniversitesi	1. Eğitim Bilimleri Fakültesi 2. Mühendislik Fakültesi 3. Siyasal Bilgiler Fakültesi 4. Fen Fakültesi 5. Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi
Hacı Bayram Veli Üniversitesi	1. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi 2. Edebiyat Fakültesi
Gazi Üniversitesi	1. Mühendislik Fakültesi 2. Fen Fakültesi 3. Eğitim Fakültesi
Hacettepe Üniversitesi	1. Fen Fakültesi 2. Edebiyat Fakültesi 3. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi 4. Eğitim Fakültesi 5. Mühendislik Fakültesi

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	1. Mühendislik Fakültesi 2. Siyasal Bilgiler Fakültesi
Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi	1. Siyasal Bilimler Fakültesi 2. Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi

Ekler:

- 1- Etik Kurul Onay Belgesi
- 2- Ölçme Araçları
- 3- Tez Önerisi

**ÜNİVERSİTELERİN ENTELEKTÜEL VE İNSAN SERMAYESİ
KAZANDIRMADAKİ ROLLERİNE İLİŞKİN ÖĞRENCİ TERCİHLERİNİN SOSYO-
EKONOMİK BAĞLAMDA ÇÖZÜMLENMESİ**

GÖRÜŞME FORMU

Sosyo-ekonomik düzeyin üniversite eğitime etkilerine ilişkin bir araştırma yapıyorum. Araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin sosyo-ekonomik düzeylerinin üniversite eğitiminden elde edilen potansiyel kazanımlara ilişkin yükledikleri anlamı nasıl şekillendirdiğinin ortaya konulmasıdır.

Görüşmeyle toplanan bilgiler araştırmacı tarafından topluca değerlendirilecek ve sadece bu araştırma için kullanılacak, başka kurum ve kişilere verilmeyecek, gizli tutulacaktır. Görüşme yaklaşık bir saat kadar sürecektir. Görüşmedeki sorulara vereceğiniz samimi yanıtlar araştırmaya çok önemli katkılar sağlayacaktır. Görüşme gönüllülüğe dayalı olduğundan herhangi bir nedenle görüşmeye devam etmek istemezseniz görüşmeyi kesebilirsiniz. Görüşmeden daha fazla kayıtlı veri elde edebilmek ve veri güvenirliliği sağlamak amacıyla görüşmeyi izninizle kaydetmek istiyorum. Sormak ya da söylemek istediğiniz bir şey yoksa görüşmeye başlamak istiyorum

Katkılarınız için teşekkür ederim.

Görüşme no:

Tarih:

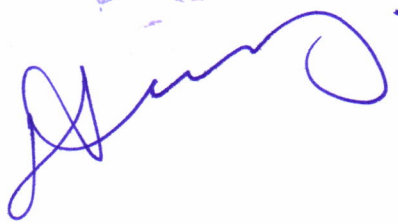
Görüşme başlama ve bitiş saati:

Görüşülenin üniversitesi:

Görüşülen yer:

Görüşülen kişi kodu:

Dr. Hasan Hüseyin AKSOY

Pınar YAZGAN

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri
Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Politikası
Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi
Doktora Programı Öğrencisi
E-posta: pnyazgan@gmail.com

KİŞİSEL BİLGİLER FORMU

1. Cinsiyet: ( ) 1. Kadın ( ) 2. Erkek ( ) 3. Diğer

2. Yaş:

3. Eğitime devam ettiğiniz bölüm/sınıf:

4. Doğum Yeriniz:

5. Nerede büyüdünüz(İl/ilçe):

6. Aileniz hangi tür yerleşim yerinde yaşıyor? (Büyükşehir, ilçe, kasaba, köy vb.)

- Çekirdek aile dışında hanede yaşayan başka birileri var mı?

7. Hangi liseden mezunsunuz: ( ) Anadolu lisesi ... .. ( ) Fen lisesi ( ) Çok programlı lise
( ) Diğer ...

8. Nerede yaşıyorsunuz?(Ev, özel yurt ya da KYK yurdu vs.):

- Neden burayı ya da burada yaşamayı (yurt, ev, apart vs.) tercih ettiniz?
- Başka bir yerde yaşamayı düşündünüz mü? Düşündüyseniz gerekçelerini paylaşır mısınız?
- Yaşadığınız yerden memnun musunuz? (Değilseniz) ne tür bir barınma koşulu isterdiniz? Neden?

9. Eğitiminize devam ederken bir işte çalışıyor musunuz? Çalışıyorsanız işinizi, çalışma zamanlarınızı (hafta sonu, hafta içi, her gün vs.) ve sakıncası yoksa gelirinizi (net elinize geçen rakam olarak) belirtebilir misiniz? (Çalışanlar için ücret ve diğer gelir ve transferler)

10. Herhangi bir yerden burs/kredi, harçlık vs. alıyor musunuz?

11. Aylık ortalama harcamalarınız ne kadar? Nerelere harcamalar yapıyorsunuz?

a. Harcamalarınız ile geliriniz arasında bir fark olduğunda/oluyorsa, bu eksikliği nasıl tamamlıyorsunuz?

12. Sizce, bir öğrencinin asgari düzeyde geçinmesi için ne kadar gelire ihtiyacı var? Gereçekleriyle (ya da temel dağılımına göre diyebiliriz) açıklar mısınız?

13. Aile bireyleriniz hayatta mı?

Anne ( ) Baba ( )

- Aile bireyleri hayattaysa çalışma durumlarını öğrenebilir miyim?

Anne :

Baba:

14. Kaç kardeşiniz?

- Ailede başka çalışan var mı?

15. Anne ve babanızın mesleği:

Anne :

Baba:

16. Ailenizin toplam ortalama aylık net geliri: .... TL

Gelir türleri : (Baskın gelir türü) ücret/maaş : ücret dışı (kira vb.):

- Ailenizin kendilerine ait ev, araba, yazlık gibi kullanabilecekleri mekan ve araçları var mı?

AİLE

Ailenin sosyal, kültürel, ekonomik ve politik açıdan değerlendirilmesi.

Bu bölümde, aileniz, oturduğunuz ev ve evin bulunduğu çevre ile ilgili sorularım olacak.

1. (Varsa) kardeşlerinizin ve anne babanızın eğitim durumları hakkında bilgi verebilir misiniz? Son bitirdikleri okul ve varsa terk ettiği, devam edemeyip ayrıldığı eğitimleri var mı?
2. Ailenizle birlikte geçirdiğiniz vakitlerde neler yaparsınız? En çok hangi konularda paylaşımlarınız olur?

3. Evinizin özelliklerinden bahseder misiniz? (evin genel durumu –apartman daresi, gecekondulu, ev kaç odalı, ısınma durumu, kendinize ait çalışma odası var mı? vs.)
- Evinizde bir kütüphane var mı? Varsa kaç kitap var ve türlerinden bahseder misiniz?)
  - Evinizin bulunduğu çevreden bahsedebilir misiniz? (Oturulan bölgenin özellikleri, orda yaşayanların genel durumu, mahallede sokağa taşan kavga, asayiş sorunları ve ailevi çatışmaların gözlenme sıklığı gibi)
  - Aile içerisinde sizi derinden etkileyen bir sorun mevcut mu? (mahkûmiyet, kumar, şiddet, kronik hastalık vb.)
4. Ailenizin sosyo-ekonomik, kültürel ve eğitim durumunun okul başarınız ve üniversite tercihiniz üzerindeki etkilerini nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu özellikler farklılaşaydı eğitimle ilgili mevcut durumunuz nasıl değişirdi?
- Ailenizin eğitiminizle ilgili kararları gelir durumunuza, cinsiyete, dil, din vb. nedenlere bağlı olarak ya da ekonomik kaygılarla yönlendirdiği oldu mu? Nasıl?
5. **Aile bireylerinin, tanıdıkların eğitime ilişkin görüşleri konusunda bir sorum olacak.**
- Ailenizin (aile üyelerinizin, ebeveynlerinizin) bir veli olarak okulla bağı hakkında neler söylersiniz? Okulun bileşenleriyle etkileşimi nasıldı? (Örneğin veli toplantılarına gelir miydi? Toplantı olmasa da okula öğretmenlerle görüşmek için gelir miydi? Ders başarınızı, devam durumunuzu vs. takip eder miydi? Ödevlerinizi kontrol eder miydi? Genel olarak eğitiminizle ilgileri bakımından neler söyleyebilirsiniz?)
  - Etrafınızda daha çok hangi meslek grubundan insanlar var? Bunların sizin üzerinizdeki etkileri nasıldır ve eğitim yaşantınıza ne tür etkileri oldu?

OKUL YILLARI

Bugüne kadar olan eğitim geçmişinize ilişkin bazı açıklamalar yapmanızı isteyeceğim.

7. Eğitim yaşantınız içinde size trajik gelen /üzüntü veren veya heyecan veren deneyimleriniz olduysa bizimle paylaşır mısınız?

8. Eğitim yoluyla ne tür kazanımlar elde edeceğinizi düşünüyorsunuz?

8. Okul dışı faaliyetler ve öğrenme konusunda bazı sorularım olacak.

- Ders saatleri dışındaki zamanınızı nasıl geçirirsiniz?
- Kültürel faaliyetlere katılırsanız bunlar nelerdir? (Sinema, tiyatro, konser, gezi vs.)

- Son birkaç ay içinde izlediğiniz oyunlar, okuduğunuz kitaplar, film, konser, gittiğiniz gezi, müze ziyareti vs. bahseder misiniz? Varsa bunları isimleriyle paylaşır mısınız?
- Aileniz boş zaman kullanımınız ve kültürel faaliyetlere katılımınız konusunda nasıl bir yaklaşıma sahip? Yeterince katkı sunuyor mu ya da karşı çıkıyor mu?
- Daha çok ne tür mekanlarda vakit geçiriyorsunuz? Belirli bir nedeni varsa öğrenebilir miyim?
- Yaz tatillerinde ne yapardınız?
- Hobileriniz nelerdir öğrenebilir miyim? Bunlara yeterince zaman ve bütçe ayırabiliyor musunuz?
- Yurtdışına hiç çıktınız mı? Çıktıysanız nedenini ve kaynağını öğrenebilir miyim?

9. Sizin ve aile üyelerinin aldığı eğitimin yaşam koşullarınızın değişiminde nasıl bir etkisi olduğunu düşünüyorsunuz?

- Eğitim almanızın iş bulmanıza ve sosyal çevre edinmenize olası etkilerinin neler olduğunu düşünüyorsunuz?

10. Koşullarınızı diğer öğrencilerle (ekonomik ve kültürel açıdan sizden daha iyi imkânlarla sahip ya da daha kötü imkanları olanlarla) kıyasladığınızda kendinizi nasıl bir konumda görüyorsunuz/buluyorsunuz?

11. Üniversite eğitimi alma konusundaki motivasyonunuz nedir?(Ekonomik, siyasal, kültürel motivasyonlar)

12. Üniversitelerin entelektüel ilgiler kazandırma rolünü olması gereken ve mevcut durum açısından karşılaştırabilir misiniz?

13. Üniversite eğitimi almak size ne gibi bir etkide bulundu?(Düşünce, görüş, bakış açısı, sosyal çevre vs.)

14. Sizde ekonomik koşullarınızı ve toplumsal statünüzü değiştirecek etkenler nelerdir?

Bu aşamada bir üniversite öğrencisi olarak neler yaşadığınız? Nasıl bir etkinlik/süreç yaşadığınız ve ne tür sorunlar yaşadığınız üzerine konuşmak istiyorum.

15. Üniversite yaşamı boyunca en önemli gördüğünüz sorun nedir? Bu sorunlarla baş etmek için ne tür yollara başvuruyorsunuz?

16. Üniversite öğreniminiz boyunca yaşadığınız sorunlarınızda etkili olduğunu düşündüğünüz; ekonomik, kültürel, sosyal, yönetsel vb. nedenler hakkında görüşlerinizi paylaşır mısınız?

- Okul çıkışı herhangi bir kursa vb. devam ediyor musunuz? Ediyorsanız bu kurs paralı mı /parasız mı? Nedenini paylaşabilir misiniz?
- Bildiğiniz diller nelerdir? (İyi bildiğiniz dil sayısını ve hangi dil(ler) olduğunu, bu dilleri nasıl öğrendiğinizi belirtebilir misiniz?)
- Kitap alma, sinema, tiyatroya gitme gibi olanaklara bütçenizden pay ayırabiliyor musunuz?
- Bilgi teknolojilerine sahip olma (bilgisayar, telefon, internet, tablet vs.) durumunuzu ve kullanma becerilerinizi değerlendirebilir misiniz?
- Varsa üye olduğunuz öğrenci toplulukları hangileri, belirtir misiniz? Etkinlikleri bir maliyet, ya da harcama gerektiriyor mu?

17/a İçinde bulunduğunuz yoksulluk (gelir düşüklüğü) durumu sizlere ne tür mahrumiyetler getiriyor? Deneyimlerinizden söz edebilir misiniz?

- 17/b Varsa sizin ya da çevrenizdeki öğrenci arkadaşlarınızın gözlemlediğiniz yoksulluktan kaynaklanan deneyimlerinizden bahsedebilir misiniz?

18. Mezun olduktan sonra sizi nasıl bir hayatın beklediğini düşünüyorsunuz? Neden?

19. Ekonomik kısıtlılıkların üniversite eğitiminiz boyunca aldığınız kararlara, yaptığınız tercihlere etkileri neler olmuştur?

20. Toplum, devlet, yerel yönetimler, okullar, yaygın eğitim kurumları vs. tüm kurumları dikkate alarak, üniversite öğrencilerinin daha iyi bir eğitim alması ve mevcut durumun iyileştirilmesi için ne tür önerileriniz olabilir. Ya da bu kurumlardan ne tür beklentileriniz bulunmaktadır?

Görüşmemiz tamamlandı. Ekleme istediğiniz başka görüşleriniz varsa lütfen paylaşınız.

ARAŞTIRMAYA GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

Sayın Gönüllü,

Bu çalışma, " Üniversitelerin Entelektüel ve İnsan Sermayesi Kazandırmadaki Rollerine İlişkin Öğrenci Tercihlerinin Sosyo-Ekonomik Bağlamda Çözümlemesi" başlıklı bir araştırma çalışması olup üniversite öğrencilerinin sosyo-ekonomik düzeylerinin üniversiteye gelirken ve üniversite eğitimine devam ederken, üniversite eğitiminden elde edilen potansiyel kazanımlara (entelektüel, sosyal ve insan sermayesi) yükledikleri anlamı nasıl şekillendirdiğinin ortaya konulması amacını taşımaktadır. Çalışma, Pınar YAZGAN tarafından yürütülmekte ve sonuçları ile sosyo-ekonomik durum ve üniversite eğitimi ilişkisi ortaya konacaktır.

- Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- İsminizi yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değilsiniz/araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- Araştırma yaklaşık bir saat kadar sürecek olup araştırma karşılığında gönüllülerden herhangi bir para talep edilmesi ya da ücret verilmesi söz konusu değildir.
- Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Araştırmadan çekilmeniz ya da araştırmacı tarafından araştırmadan çıkarılmanız halinde, sizle ilgili veriler kullanılmayacaktır. Ancak veriler bir kez anonimleştikten sonra araştırmadan çekilmeniz mümkün olmayacaktır. Sizden elde edilen tüm bilgiler gizli tutulacak, araştırma yayımlandığında da varsa kimlik bilgilerinizin gizliliği korunacaktır.

Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Araştırma hakkındaki sorularınızı Ankara Üniversitesi Eğitim Yönetimi bölümünden pnyazgan@gmail.com'a (mail/tel) yöneltebilirsiniz.

Araştırmacı Adı : Pınar YAZGAN

Adres : Kurtuluş İlkokulu
Cep Tel : 05443417547

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabileceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.

(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

İmza/Tarih

Gönüllünün adı/soyadı

İmza/Tarih

Araştırmacının adı/soyadı

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Hukuk Müşavirliği
Etik Kurullar Şube Müdürlüğü

Sayı : E-79176220-050.04-1712968

19.02.2025

Konu : Etik Kurul Başvurusu Hk.

Sayın Pınar YAZGAN

İlgi : 07.01.2025 tarihli başvurunuz.

"Üniversitelerin Entelektüel ve İnsan Sermayesi Kazandırmadaki Rollerine İlişkin Öğrenci Tercihlerinin Sosyo-Ekonomik Bağlamda Çözümlemesi" başlıklı tez başvurunuz ile ilgili Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulu'nun 13.02.2025 tarihli toplantısında alınan 2/44 sayılı kararın bir örneği ilişikte gönderilmektedir.

Bilgilerinizi saygılarımla rica ederim.

Prof. Dr. Harun TANRIVERMİŞ

Rektör a.

Rektör Yardımcısı

Ek: Karar örneği (1 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 737BF51E-262E-40D6-A307-4A7DC1B790D7 Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ankara-universitesi-ebys>

Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Degol Cad. Tandoğan Yerleşkesi 06100 Beşevler /

ANKARA

Telefon No: (312) 213 49 13 - 212 60 40 Belge Geçer No: (312) 221 28 19

İnternet adresi: www.ankara.edu.tr Twitter: [@AnkaraUniKep](https://twitter.com/AnkaraUniKep) Adresi:

ankunivrek@ankuni.be01.ank.tr

Bilgi için: Ramazan ORUÇ

Birim Sorumlusu

Telefon No: (312) 212 60 40-2085

E-Posta: etikkurul@ankara.edu.tr

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Hukuk Müşavirliği
Etik Kurullar Şube Müdürlüğü

Sayı : E-79176220-050.04-1712968

19.02.2025

Konu : Etik Kurul Başvurusu Hk.

Sayın Pınar YAZGAN

İlgi : 07.01.2025 tarihli başvurumuz.

"Üniversitelerin Entelektüel ve İnsan Sermayesi Kazandırmadaki Rollerine İlişkin Öğrenci Tercihlerinin Sosyo-Ekonomik Bağlamda Çözümlemesi" başlıklı tez başvurunuz ile ilgili Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulu'nun 13.02.2025 tarihli toplantısında alınan 2/44 sayılı kararın bir örneği ilişikte gönderilmektedir.

Bilgilerinizi saygılarımla rica ederim.

Prof. Dr. Harun TANRIVERMİŞ
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek: Karar örneği (1 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 737BF51E-262E-40D6-A307-4A7DC1B790D7 Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ankara-universitesi-ebys>

Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Degol Cad. Tandoğan Yerleşkesi 06100 Beşevler /

ANKARA

Telefon No: (312) 213 49 13 - 212 60 40 Belge Geçer No: (312) 221 28 19

İnternet adresi: www.ankara.edu.tr Twitter: @AnkaraUniKep Adresi:

ankunivrek@ankuni.be01.kan.tr

Bilgi için: Ramazan ORUÇ

Birim Sorumlusu

Telefon No: (312) 212 60 40-2085

E-Posta: etikkurul@ankara.edu.tr

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR VE YAYIN ETİĞİ KURULU
KARAR ÖRNEĞİ

Karar Tarihi :13/02/2025

Toplantı Sayısı :2

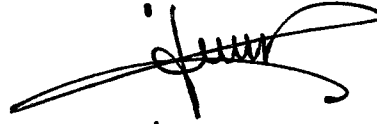
Karar Sayısı :44

44-Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Hasan Hüseyin AKSOY'un danışmanlığını yaptığı, doktora öğrencisi Pınar YAZGAN'ın "Üniversitelerin Entelektüel ve İnsan Sermayesi Kazandırmadaki Rollerine İlişkin Öğrenci Tercihlerinin Sosyo-Ekonomik Bağlamda Çözümlemesi" başlıklı tezi Ankara Üniversitesi Senatosunun 25.09.2024 tarihli toplantısında 635/5996 sayılı kararı ile kabul edilen "Ankara Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" ne göre değerlendirilmiş ve incelenmiştir.

Yapılan değerlendirme ve inceleme sonucunda, Prof. Dr. Hasan Hüseyin AKSOY'un danışmanlığını yaptığı, doktora öğrencisi Pınar YAZGAN'ın "Üniversitelerin Entelektüel ve İnsan Sermayesi Kazandırmadaki Rollerine İlişkin Öğrenci Tercihlerinin Sosyo-Ekonomik Bağlamda Çözümlemesi" başlıklı tezi ile ilgili araştırma protokolüne uyulması ve etik onay tarihinden itibaren geçerli olması koşuluyla uygulanmasının etik açıdan uygun olduğuna oybirliği ile karar verildi.

ASLININ AYNIDIR

13/02/2025

Prof. Dr. İnanet AYDIN

Ankara Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulu Başkanı

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

EĞİTİM YÖNETİMİ DOKTORA PROGRAMI

ÜNİVERSİTELERİN ENTELEKTÜEL VE İNSAN SERMAYESİ
KAZANDIRMADAKİ ROLLERİNE İLİŞKİN ÖĞRENCİ TERCİHLERİNİN SOSYO-
EKONOMİK BAĞLAMDA ÇÖZÜMLENMESİ

Pınar YAZGAN EMRE

19621304

Tez Önerisi

Danışman: Prof. Dr. Hasan Hüseyin AKSOY

ANKARA

EYLÜL, 2024

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemine, amacına, önemine, sınırlılıklarına ve tanımlarına yer verilmiştir.

Problem

Öğrencilerin zor koşullarda yaşamalarına karşın sürdürmeyi ve içinde yer almayı istedikleri üniversite eğitimi ve üniversite mekanlarının bireysel, toplumsal ve ekonomik birçok anlamı ve işlevi bulunmaktadır. Üniversitelerin çeşitli toplumlardaki gelişimi ve anlamının farklılıklar içermesi yanında öğrencilerin her birinin üniversite ile kurdukları bağ da bireysel ya da toplumsal farklılıklarından dolayı değişebilecektir. Tarihsel serüveni oldukça eskilere dayanan üniversitelerin, Ortaçağ Avrupası'na kadar giden oradan da tüm Dünya'ya yayılan oldukça köklü bir geçmişinin olduğu söylenebilmektedir. Ortaçağ Avrupası'nda manastırlardaki eğitimin elitist bulunmasına tepki olarak ortaya çıkan üniversitelerin, 'lonca' diye adlandırılan 'meslek okulları'na benzer örgütlerde sonradan bilginin, üretimin ve ardından uygulama bileşeninin bir araya gelmesinden ortaya çıktığı bilinmektedir. Kelime anlamı olarak '*universus*' kavramının, topluluk, beraberlik, cemaat gibi anlamları içinde barındırdığı görülmektedir (Bolay, 2011). Üniversitenin varlık amacına dönük olarak; gençlerin fikirlerini ortaya koyup dört yıl daha tüketici sayıldıkları kurum, meslek edindirme ve resmi ideolojinin içselleştirilme merkezi olduğu yönünde görüşler olmakla birlikte; bilginin, bilmenin yüceltildiği mekânlar olarak gören görüşler de mevcuttur (Nalçaoğlu, 1999). Bu açıdan bakıldığında üniversitelerin bilgi üretmek ve yaymaya dönük işlevleri, kurumsallığın korunmasını sağlamaları bakımından kendilerine dönük işlevleri ve topluma dönük işlevleri olduğu görülmektedir (Menteş, 2000).

Üniversitenin görevleri; bilimsel araştırma, eğitim-öğretim ve toplumsal hizmetler başlıkları altında toplanmaktadır (Gürüz ve ark., 1994; Doğramacı, 2000; Arimoto, 2001; Altınok, 2008; Toyman ve Göktepe, 2010, Erdem, 2013). Türkiye'de üniversiteler yerine getirilen göreve göre ayrılmayıp belirtilen görevlerin hepsini aynı anda yerine getirmektedir (Erdem, 2013). Her ne kadar günümüzde üniversitelerin meslek kazandırma işlevi ağırlık kazanmış olsa da bu işlevin yanında üniversitelerin, çağdaş toplumlardaki en temel işlevinin bilgi üretimi ve bilginin yayılması, inceleme, araştırma, bilim insanı yetiştirme olduğu söylenebilmektedir (San, 1992: 149). Bu açıdan üniversitelerin toplumsal gerçeklikten başlayıp evrensel hakikate ulaşana kadar bilimsel bilgi üreterek çemberini genişletmeyi sürdürmesi ve insanlığa, toplumsal hayata, bilime yönelik ürettiklerini kamuoyuyla paylaşması yani bilgiyi

yayması da gerekmektedir (Özcan ve Çakır, 2016). Geniş açıdan bakıldığında üniversite deyince; bilimsel, eleştirel ve akademik bilginin üretildiği, toplumsal hayatı biçimlendirici fikirlerin ortaya atılıp tartışıldığı, sistemleştirildiği, toplumsal sorunların belirlenip çözümlerine dair araştırmaların yapıldığı mekânlar akla gelmektedir. Bu açıdan üniversitelerin entelektüel bilgi birikimini artırma açısından önemi yadsınamaz durmaktadır.

Geçmişten bugüne süreç içinde insanlar bilgi edinme ve problem çözmede çeşitli bilgi kaynaklarına başvurmuşlardır. Seçilen yöntemler yaşanan toplumun genel eğilimini yansıtmakla birlikte, aynı zamanda toplumu şekillendiren bir tercih olma özelliği taşımıştır. Karasar (2015), problem çözmede başvurulan dayanakları eski uygulamalara başvurma, otorite figürlerine dayanarak onların tercihlerini kullanma, edinilmiş olan kişisel deneyimleri tekrarlama ve bilim olarak sıralamış; bilime dayalı çözümün “genel, güvenilir ve insanlarca bilinen en geçerli verilere dayalı olduğu” belirlemesini yapmıştır. Her ne kadar bilginin kaynakları değişse de bir ülkede yaşanan herhangi bir zorluk karşısında -deprem, sel, salgın hastalık gibi doğayla karşı karşıya kalınan afetler örneğinde olduğu gibi- yetkililerin diğer belirtilen çözüm yollarıyla baş edemeyeceklerini anladıkları anda kendilerini bilime teslim ettiklerini görürüz. Böyle durumlarda çoğunlukla şu sözü duyarız: “Ülkenin sağduyulu aydınlarını göreve çağırıyoruz.” Peki, kim bu aydınlar başka bir ifadeyle entelektüeller¹? Yıllar boyunca bu soruyu pek çok düşünür, dünyaya baktığı pencereden gördükleriyle cevaplamaya çalışmıştır.

Lenin’in (2004) ifadesiyle “işçi sınıfının ideologları” diğer bir deyişle “bilimin taşıyıcıları” olan entelektüelin anlamının, toplumlar arasında ve de tarihsel/ dönemseller süreçler açısından farklılık gösterdiği söylenebilir (Gouldner, 1993). Platon’dan bu yana ayrıcalıklı bir sınıf olarak görülüp aşkın bir yere oturtulan entelektüele bakışın, Gramsci’nin konuya dair yaptığı tartışmalarda somutlaştığı söylenebilmektedir. Gramsci (1983) entelektüeli organik ve geleneksel olarak ikiye ayırmıştır. Bunlardan egemenlerin mevcut konumlarını korumak adına rıza üreterek hegemonya üretimine katkı sunan entelektüeller eleştirilirken; sınıfsal bilincin artması ve buna bağlı mücadelelerin yürütülmesini destekleyen entelektüellerin gerekliliği vurgulanmıştır (Anık ve Uysal, 2022). Edward Said’e (1994) göre ise entelektüeller hangi görüşe, ırka, ideolojiye sahip olursa olsun insanlığın ortak acıları karşısında suskun kalmayıp bu acıları doğru bir şekilde dile getiren, baskı mekanizmalarına karşı duran bilgi sahibi

---

¹ Türkçede entelektüel, aydın, münevver, alim gibi kelimelerin benzer anlamda kullanıldığı görülmektedir. Çalışmamızda, aydın ve entelektüel kelimeleri aynı anlama gelecek şekilde kullanılmıştır.

kişilerdir. Foucault (2012) ise entelektüeli; gündelik hayat içerisinde bireyleri çevreleyen iktidar mekanizmalarını açığa çıkarıp onları harekete geçirecek yani onları bir yerde özgürleştirecek kişiler olarak görmektedir. Kavrama dönük; atom silahları için atomun parçalanmasını sağlayan kişiye bilim insanı; bunların toplumlara verdiği zararı anlatan kişilere ise entelektüel dendiğini vurgulayan Sartre (2000), bu tanımıyla bilim insanı ve entelektüel arasındaki farkı oldukça net bir şekilde belirtmiştir. Bütün bu tanımlardan da anlaşılacağı üzere toplumsal ilerleme, akademik gelişme açısından entelektüellerin yadsınamaz rolleri bulunmaktadır. Dolayısıyla entelektüel birikimin oluşturulmasının önemli duraklarından olan üniversitelerin, toplumsal açıdan oldukça mühim görevlerinin olduğu söylenebilmektedir.

Günümüzde üniversitelerin meslek edindirme rolünün baskınlık göstermesiyle, kültürel açıdan zayıf kalan meslek sahibi bireylerin görüldüğü düşünülmektedir (Yıldırım, 2000). Üniversitelerin meslek kazandırma konusundaki bu baskın duruşunun ülkelerin ekonomi açısından kabul ettikleri anlayışla ilişkili olduğu söylenebilmektedir. Bu açıdan bakıldığında ekonomi alanında yapılan araştırmalarda çok önemli bir yer kaplayan “insan sermayesi” kavramının, eğitim ekonomisi alanında da özellikle 1950’lerden sonra sıkça gündeme gelmeye başladığı görülmektedir. Temelleri Adam Smith, Strumilin gibi ekonomistler tarafından atılan insan sermayesi kuramında eğitim ve yetiştirme; bireylere daha yüksek gelir ve topluma büyüme şeklinde fayda sağlamaktadır.

İnsan sermayesi kuramı, T. Schultz (1961) ve G. Becker (1962) tarafından ele alınıp geliştirilmiştir. Bu kuramda insan toplumsal bir varlık olmaktan ziyade “homo economicus” olarak, başka bir deyişle “iktisadi insan” olarak ele alınmaktadır (Aksoy, Aras, Çankaya ve Karakul 2011). Eğitim de bu iktisadi insanın bilgi, beceri, yeterlik gibi niteliklerini artırmak adına işlev görmektedir. Dolayısıyla bu sınırlı bakış açısına göre iktisadi insan kişisel kazançlarını yükseltmek için en rasyonel, en uygun tercihleri yapmak adına çabalamaktadır. Toplumdaki belirli sınıflar ücretleri doğrultusunda en iyi eğitimleri alarak “sermaye²”lerini artırırken, yoksulların durumları, tercihleri üzerine düşünülmesi gereken oldukça ciddi bir meseledir. Üniversitelerin amaçlarına dönük belirtilen noktalara bakıldığında öğrencilerin üniversiteye bilgi ve becerilerini arttırıp meslek edinmeye dönük gelmeleri yanında entelektüel sermayeyi ve bununla birlikte *sosyal sermayelerini* arttırma isteğinin de yadsınamaz bir gerçek

---

² Pierre Bourdieu, sermayeyi üç sınıfa ayırır. Bunlar: Ekonomik sermaye, hemen ve doğrudan paraya çevrilebilir ve mülkiyet hakları olarak kurumsallaştırılabilir; kültürel sermaye, belirli koşullar altında ekonomik sermayeye çevrilebilir ve eğitim vasıfları olarak kurumsallaştırılabilir ve son olarak, sosyal sermaye, toplumsal yükümlülüklerden veya bağlantılardan oluşur ve belirli koşullar altında bir soyluluk unvanı olarak kurumsallaştırılabilir (Bourdieu, 2010, 49).

olduğu görülmektedir. Field'e (2008: 16) göre sosyal sermaye fikrinin temelinde, sosyal iletişim ağlarının kıymetli birer servet olduğu düşüncesi yatmaktadır. Kazgan'ın (2006) "İstanbul Gençliği: Gençlik Değerleri Araştırması" adlı derleme çalışmasında öğrencilerin %36.5'u toplumda saygın bir yere sahip olmak için üniversite mezunu olmanın gerekli olduğunu belirtmektedir. Ancak öğrencilerin pek çok değişkenle birlikte mevcut sosyo-ekonomik durumları, sosyo-kültürel yapıları gibi özellikleri bu tercihlerde farklı açılardan etki yaratmaktadır.

Toplum, yalnızca bireylerin topluluğu değil, aynı zamanda bu bireylerin birbirine karşı olan ilişkilerinin toplamıdır. İnsanların bilincini yaşam belirler ve bu nedenle bilinç toplumsal bir üründür. Marx ve Engels'e (2013) göre "İnsanların varlığı, onların gerçek yaşam süreçleridir." (s.66). Marx' da insanların fikirlerinin, bilinçlerinin maddi koşullar tarafından belirlendiğini vurgulamaktadır (Yurdakul, 2018). Zengin ile fakir, kapitalist ile işçi arasındaki tek fark toplumsaldır. Zenginlik, yoksulluk, işsizlik, evsizlik ve açlık gibi toplumdaki belirli ilişkilerden kaynaklanan oluşumlar, belirli biçimin değişip ortadan kalkmasıyla son bulabilmektedir. Bu belirlemenin bir sonucu olarak, kitlelerin toplumsal kimlikleri "yoksullar" yerine sınıflarına bağlıdır (Köse ve Bahçe, 2009). Farklı toplumsal konumlanışlara sahip kitlelerin "yoksullukta" ortaklaşmaları, üretim araçlarının mülkiyetine sahip sınıfların onların yarattıkları değere doğrudan ya da dolaylı olarak el koymasına ya da onları değer sürecinin dışına itmesine bağlıdır. "Kapitalist üretim anlamında üretken emek, değişen sermaye parçasına (sermayenin ücretle harcanan parçasına) karşılık değiştirilen ve sermayenin yalnızca bu parçasına (ya da kendi emek gücünün değerini) değil ayrıca ona ek olarak kapitalist için bir artı değer üreten ücretli emektir."(Marx, 1998: 142). Dolayısıyla belirli bir sınıf tarafından üretilen artı değer başka bir sınıf tarafından el konulmasının önüne geçilmesi ve bölüşümün yeniden düzenlenmesiyle yoksulluk yani sınıf çatışmasının ortadan kalkacağı Marx'ın çalışmalarında vurgulanmaktadır (Turan, 2017). Sınıfsal eşitsizliklerin ve sömürünün hızla arttığı bir ortamda sınıftan ziyade, yoksulluk kavramının sesinin daha çok çıkması yoksulluğun yaratıcılarınca arzulanan bir kasıt olabilmektedir (Özdek, 2002).

Bu açıdan bakıldığında bugün ortaya çıkan yoksulluk yazınında yoksulluk yere ve zamana göre değişkenlik gösterdiği için herkes tarafından uzlaşa gösterilen tek bir tanımı yoktur (Taş ve Özcan, 2012). Ancak genel bir başlık altına alınmış üç tür yoksulluk tanımı karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan ilkinde, fizyolojik ihtiyaçların karşılanamamasından ortaya çıkan *mutlak yoksulluk* adı verilmektedir (Şenkal, 2005; Taş ve Özcan, 2012). Bir diğeri ise, fizyolojik ihtiyaçların karşılanmasının yanı sıra yaşanan yere ve bölgeye bağlı ortaya çıkan farklı

ihtiyaçların giderilememesi anlamı taşıyan *görelî yoksulluk* kavramıdır (Arpacıoğlu ve Yıldırım, 2011:63). Görelî yoksulluğa göre bir bölgede sosyal olarak yoksul sayılan bir kişi, başka bir bölgede varlıklı olarak görülebilmektedir (Kılıç, 2015). Bu yoksulluk türünde fizyolojik ihtiyaçtan ziyade toplumsal ve kültürel yönden ihtiyaçların karşılanamaması vurgulanmaktadır. BM İnsani Kalkınma Programı “*insani yoksulluk*” kavramına da vurgu yapmaktadır. Bu kavram somut ihtiyaçlar yanında soyut ihtiyaçların karşılanmasını belirtmektedir (Arpacıoğlu ve Yıldırım, 2011). Ortalama yaşam süresi, eğitim düzeyi ve kabul edilebilir bir yaşama sahip olmak ve sosyal dışlanma gibi kategoriler bu yoksulluk türünün değerleri arasındadır. Yoksulların kim olduğunun, neden yoksul olduklarının, toplumdaki işlevlerinin ve yerinin ne olduğunun anlamlandırılması kuşkusuz yoksullukla mücadelenin de temelini oluşturacaktır (Şener, 2010). Yoksulluğu bireysel yetersizlikler üzerinden açıklamak ya da yapısal bir sorun olarak görmek farklı farklı mücadele donanımlarının ortaya konulmasını sağlayacaktır. Bu çözümlenmelerle yoksulluk ya hayırseverlerin vicdanına bırakılacak ya da yoksulların toplumun eşit bireyleri olarak görülmesiyle haklar merkezinde algılanıp yapısal önlemlerle soruna çözüm getirilmeye çalışılacaktır.

Yoksulların kim olduğu ve içinde buldukları durumla nasıl mücadele edileceği tartışılan konular arasında yer almaktadır. Özdek’e (2009) göre son yıllarda sermaye örgütlerinin, hükümetlerin, hükümetler arası örgütlerin politikalarında “yoksullukla mücadele”nin yer aldığı görülmektedir. Bu çelişkinin Fransız Devrimi öncesinde köylüleri mülksüzleştiren egemenlerin, yoksulların rahatlaması için yapacakları araştırmalarına, onlara acıyan bir dil geliştirmelerine benzerlik gösterdiği söylenebilmektedir. Yoksulluğun ekonomik, sosyal, kültürel, siyasal hatta ahlaki denebilecek birçok boyutu vardır (Kılıç, 2015). Önder ve Şenses (2006), yoksulluk değerlendirilirken, yapısal sorunları içine alan toplumsal mekanizmaların yadsınmayarak sadece gelir yetersizliğine indirgenmeden bütüncül şekilde ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Dolayısıyla yoksulluğa çözüm aranırken bu çok boyutluluk dikkate alınarak; küresel ekonomik süreçlerden eğitime, demografik yapıdan siyasi ve kültürel sorunlara kadar yelpazenin genişlediği unutulmamalıdır (Konuk ve Bayram, 2009). Bahsedilen yoksulların kim olduğunu Köse ve Bahçe (2009: 392) “Emekleriyle geçinmeye çalışanlar, kentlerin varoşlarına yedeklenmiş işsizler ordusu, tarım emekçileri, mülksüz köylüler; yani yarattıklarından daha azını alanlar ve emekçi dahi olmaları mümkün olmayan dışlanmış kitleler” şeklinde belirtmektedirler. Dünyanın neresinde olursak olalım geçmişten bugüne insanlık tarihinin en önemli sorunları arasında yer alan yoksulluk, çeşitli mücadelelere konu olmuş ancak hiçbir zaman tam anlamıyla meseleye çözüm getirilememiştir. Toplumlar

pek çok noktada ayrışma gösterse de yoksulluk ve beraberinde oluşan riskler bütün toplumlarda benzerlik göstermektedir.

Yoksulluğun eğitim ayağına bakıldığında sorunun pek çok açıdan ele alınması gerektiği ve burada sorunun öznelerinin değiştiği görülmektedir. Sayılan yoksul gruplar arasında üniversite öğrencilerinin eğitim alanında baskınlık gösterdiği söylenebilmektedir. Usanmaz ve Kahraman'ın (2020) da belirttiği gibi ailelerinden getirdikleri yoksulluk mirası -bu sadece ekonomik değil kültürel de olmaktadır- yani ailelerin sosyo-ekonomik durumu gençlerin dikey yönde hareketlilik gösterme veya eğitime katılmasında sorunlar yaratmaktadır. Yoksulluğun beraberinde pek çok alanda yoksunluk da doğurduğu söylenebilmektedir. Öğrenci yoksunluğunun; gelir seviyesindeki farklılık, gıda erişimi, barınma koşulları, eğitime ve sağlık alanındaki hizmetlere erişim, sosyalleşmek adına yürütülen faaliyetler, güvenliğe erişim gibi değerlendirme yapılabilecek birden farklı alanları mevcuttur (Yolvermez ve Kaytan, 2022).

Üniversite öğrencilerinin genel yoksulluk kriterlerinin yanında, eğitim-öğretim süresince özel olarak ihtiyaç duyulan gereksinimlerinin karşılanamaması durumu da görülmektedir. Müfredat ve öğretim kalitesinde iyileştirmelere gidilse de öğrenci yoksulluğu bu alanlara yapılan iyileştirmelerin yararını azaltmakta öğrencileri yaşam algılarından, gelecek beklentisine kadar pek çok açıdan etkilemektedir (Özdemir, Özkan, Erdoğan, Kişioğlu ve Akın, 2021). Şöyle ki; farklı nedenlerle üniversite eğitimi almaya gelen öğrencilerin ailelerini içinde bulunduğu sosyo-ekonomik durum ve kültürel sermayenin, bir diğer deyişle içinde buldukları sınıfın, onları okul terklerine kadar götürdüğü söylenebilmektedir. Lüküslü'nün (2009) "Türkiye'de Gençlik Miti: 1980 Sonrası Türkiye Gençliği" isimli çalışmasında öğrencilerin okul terklerinde en önemli etkenin çalışmak zorunda kalmaları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yine Rumberger'in (1983) lise öğrencilerinin okul terklerinde ailevi faktörlerin etkisini belirttiği gibi benzer durum üniversite öğrencileri için de geçerli olabilmektedir.

Belirtilen bu faktörler ekonomik gelir, anne-babanın eğitim durumları, evde bulunan eğitsel kaynaklar ve kardeşlerin sayısıdır. Elde edilen bu faktörler, İzdeş'in (2010) belirttiği yoksulların genel karakteristik özellikleriyle -hane nüfusunun fazlalığı, düşük eğitim seviyesi, güvencesiz çalışma, kırsal bölgelerde yaşamak, bölgeler arası eşitsizlik- örtüşmektedir. Dolayısıyla bireylere ulaşan eğitim de kişilerin ekonomik ve kültürel sermayelerinin hacmi doğrultusunda şekillenmektedir (Aygül, 2018). Bu durumda eğitimin bir yerde toplumsal eşitsizlikleri ve de yoksulluğu yeniden üretme işlevi gösterdiği söylenebilir. Ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan bir yatırım aracı olarak görülen eğitim, aynı zamanda oldukça uzun ve masraflı bir süreci kapsamaktadır. Bunun yanı sıra eğitim sisteminin içinde kalmak isteyen bireylerin bir vazgeçme maliyeti vardır. Karakütük (2012) vazgeçme maliyetini, öğrenciler

bakımından “öğrenim sırasında çalışma çağına olanların çalışmayarak vazgeçtikleri gelir (ücret) kestirimi”(s.182) şeklinde açıklamaktadır. Yani sistem içinde kalsın ya da kalmasın eğitimin, her halükarda öğrencilere ekonomik bir yükümlülük yüklediği söylenebilmektedir.

Üniversite eğitime devam eden yoksul gençlerin önemli bir kısmının burslar/kredilerle bu maddi yetersizliklerle baş etmeye çalıştığı görülmektedir. Ancak burs alamayan, geri ödemesini düşünüp çekimser kalanlar ise kendi başlarının çaresine bakmaktadır. Fatih Kahraman ve Burak Kahraman’ın (2016) “Mevsimlik İstihdamın Eğitimli Gençleri: İnşaatlarda Çalışan Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma” isimli çalışmasında Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesinde eğitim gören öğrencilerin bir kısmının eğitimlerine devam edebilmek için inşaat sektöründe çalıştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Eğitimleri dışında kalan zamanlarda inşaat, tarım, maden gibi alanlarda çalışarak gelir elde etme durumu başka sorunları da beraberinde getirmektedir (Usanmaz ve Kahraman, 2020). Öğrenimleri sırasında çalışmak zorunda bırakıldıkları ve yetişkinlerin tam zamanlı çalıştıkları bedensel güç kullanımı gerektiren sektörlerde öğrenciler ya çeşitli iş kazaları yaşamakta ya da çalıştıkları için eğitim hayatlarına devam edememektedir. Ağır koşullar altında çalışmak durumunda kalan öğrencilerin iş kazaları nedeniyle yaşamlarını yitirmelerinin de sıklıkla görülen durumlar arasında olduğu söylenebilmektedir (<https://www.aykiri.com.tr/insaattan-dusen-universite-ogrencisi-nedim-yurtdas-hayatini-kaybetti/12619/>). Yentürk ve Başlevent’in (2012) de belirttiği gibi yoksul öğrenciler; istihdama dahil olsalar da yine güvencesiz, ağır şartlarda ya da kayıt dışı çalışma durumlarıyla karşı karşıya kalmaktadır.

Şahin ve Fırat’ın (2009) “Üniversite Öğrencilerinin Sorunları” ile ilgili araştırmalarında üniversite öğrencilerinin en önemli sorununun, ekonomiye dayalı sorunlar ve temel ihtiyaçlarını karşılayamamaları olduğu görülmüştür. Bununla birlikte; eğitimleri için yeterli paralarının olmaması, barınma, ulaşım, sağlık, beslenme, maddi imkanların yetersizliği, bursların sınırlı ya da geri ödemeli olmaları gibi sorunlar da bu bulgular arasında sayılmaktadır (Şahin ve Fırat, 2009). Yine Ersoy ve Arpacı’nın (2003) yaptıkları “Üniversite Öğrencilerinin Konut Koşullarının ve Konutta Yaşamayı Tercih Etme Nedenlerinin İncelenmesi” başlıklı araştırmalarında; devlet yurtlarında yer bulamayan öğrencilerin sağlıksız ve barınma koşullarından uzak, özel ve bölgesel yurtlarda, pansiyon ya da kiralık apartman dairelerinde kalmalarından ötürü eğitim hayatlarını çoğunlukla güçlüklerle tamamlayabildikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin barınma ve beslenme konusunda yaşadıkları yetersizliğin sağlıklarını da olumsuz etkilediği yine araştırma bulguları arasındadır. Gürler, Doğan, Ayyıldız, Özkan ve Gürel (2012) ise “Üniversite Öğrencilerinde Yoksulluk ve Geleceğe Yönelik Beklentiler

(Gaziosmanpaşa Üniversitesi Örneği)” isimli çalışmalarında aylık harçlıkları ortalama 428,97 TL olan araştırmaya katılan öğrencilerin görelî yoksulluk sınırında yaşadıkları söylenirken; öğrencilerin %59.70’inin de bu sınırın altında bir aylık harçlık ile üniversite hayatlarını sürdürdüğü görülmüştür. Yine görelî yoksulluk sınırının altında kalan öğrencilerin %60.50’si gelecekte umutsuz oldukları belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin aylık ortalama gelirleri 1.968,70 TL olarak bulunurken, bu ailelerin %56.10’unun bu sınırın altında bir gelirle yaşamlarını sürdürdüğü bulgular arasında yer almaktadır.

Redmonda ve Skattebolb’un (2017) çalışmasında, Avustralya’da gençlerin gıda ve giyim alanında yoksunluk çektikleri görülmüştür. Gıda ve giyim alanında yaşanan yoksunluğun da eğitim ve sosyal hayata katılım konusunda engeller yaratıp bu durumdan utanç duymayı beraberinde getirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Eads (2014) de doktora tez araştırmasında öğrenci yoksunluğunu çeşitli kategorilere ayırarak (malî, entelektüel, kuşak, açlık, barınma, dil yoksunluğu) incelemiştir. 257 lisans öğrencisiyle nitel ve nicel şekilde sürdürülen çalışmada öğrencilerin eğitim harcamalarını karşılamaya çalışıp üniversite giderleri konusunda mücadele ettikleri görülmüştür. Öğrencilerin ciddi barınma sorunu yaşadıkları; evi olmayan öğrencilerin kampüslerde duş alıp kütüphanelerde çalışmalarını sürdürdükleri ve otobüs duraklarında uydukları tespit edilmiştir. Yoksulluğun öğrenci başarılarına etkileriyle ilgili Moore (2011), Sorhaindo (2003) ve Dharni, Hoglund, Leadbeater ve Boone’un (2005) yürüttükleri araştırmalarda yoksulluk arttıkça öğrenci başarısının azaldığı sonucuna ulaşıırken Dharni, Hoglund, Leadbeater ve Boone’un (2005) yaptıkları araştırmalarda cinsiyetin bağlamsal farklılıklarına da değinilerek kız öğrenci mağduriyetlerinin yoksullukla arttığı tespit edilmiştir.

Bu araştırmanın problemi; sosyo-ekonomik düzeyin(yoksulluk durumunun) üniversite öğrencilerinin, üniversite eğitimine dönük görüşlerine etkileridir.

Amaç

Bu araştırmanın genel amacı; üniversite öğrencilerinin sosyo-ekonomik düzeylerinin üniversiteye gelirken ve üniversite eğitimine devam ederken, üniversite eğitiminden elde edilen potansiyel kazanımlara (entelektüel, sosyal ve insan sermayesi) yükledikleri anlamı nasıl şekillendirdiğinin ortaya konulmasıdır. Araştırmanın genel amacına ulaşmak için şu sorulara cevap aranacaktır:

1. Üniversite öğrencileri içinde buldukları sosyo-ekonomik durumu nasıl tanımlamaktadır.

2. Üniversite öğrencileri SED'in entelektüel, sosyal ve insan sermayesi tercihlerine etkilerini nasıl ifade etmektedir?
3. Üniversite öğrencilerinin sosyo-ekonomik düzeyi, üniversitelerden elde edilen kazanımlara (entelektüel, sosyal ve insan sermayesine) ilişkin yükledikleri anlamı nasıl etkilemektedir?
4. Farklı alanlara (sosyal bilimler, fen bilimleri gibi) kayıtlı üniversite öğrencilerinin üniversiteden elde edilen potansiyel kazanımlara yükledikleri anlam nasıl etkilenmektedir?
5. Sosyo-ekonomik düzeyi düşük öğrenciler, entelektüel, sosyal sermayeyi ve insan sermayesini nasıl değerlendiriyorlar ve bu sermaye türlerini kazanma konusunda hangi zorluklarla karşılaşılıyorlar?
6. Öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeyleri, onların entelektüel, sosyal ve insan sermayesine yönelik tercihlerini belirlemede nasıl bir rol oynuyor?
  - a. Coğrafi konumun bu tercihlere etkileri nasıldır?
7. Üniversite öğrencileri ne tür yoksulluklar yaşamaktadır?
  - a. Sınıflara, branşlara, cinsiyet ya da diğer özelliklere göre değişme var mıdır?
  - b. Bu durumla baş etmek için neler yapıyorlar?
8. Üniversite eğitime karar vermelerinin güdüleyici ya da etkileyici kaynakları nelerdir?
9. Öğrencilerin üniversite eğitiminden beklentileri ve üniversite eğitimlerine ilişkin olarak pedagojik, toplumsal, siyasal ve iktisadi talepleri nelerdir?
  - a. Yoksulluk içinde yaşayan öğrencilerle, yoksulluk kategorisinde yer almayan öğrenciler arasında bu beklentiler ve talepler konusunda farklılık var mıdır?
  - b. Beklentiler ve talepler konusunda neler etkili olmaktadır?
10. Öğrencilere göre öğrencilerin içinde buldukları yoksulluk ile üniversitede kendilerinin kazanmayı öncelikle tercih ettikleri sermaye türü arasında nasıl bir etkileşim bulunmaktadır?
11. Yoksulluk süreç içinde öğrencilerin tercihlerini nasıl etkilemektedir?
12. Yoksulluk öğrencilerin okula devam etmelerini nasıl etkilemektedir?

Sınırlılıklar

Bu araştırma, 2024-2025 yılı Ankara ilindeki kamu üniversitelerden Ankara Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve ODTÜ'de öğrenim gören Sosyal Bilimler, Fen Edebiyat Fakültesi öğrencileri ile sınırlıdır. Yine araştırma, öğrencilerin üniversiteye başlarken ki düşüncelerinde süreç içinde herhangi bir farklılık olup olmadığını tespit etmek adına üniversite son sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.

Önemi

Öğrencilerin içinde buldukları ekonomik sorunların ve yoksulluk durumunun eğitimlerinin temel amacını ve buna bağlı olarak çalışmalarının yönünü, geleceklere ile ilgili olarak kazanmaya çalıştıkları sermaye türlerini tercih etmeleri konusunda oldukça belirleyici role sahip olabilmektedir. Öğrenciler üniversite tercihlerinde bulunurken farklı nedenler etkili olabilmektedir ancak bu çalışmada yoksulluğun bu tercihlere etkileri üzerinde durulacaktır. Üniversitelerin varlık amaçlarından sosyal sermaye, entelektüel sermaye ve insan sermayesini ayrı ayrı ele alan çalışmalar olmakla birlikte yoksullukla bu amaçları bir arada araştırmak, aralarındaki ilişkiyi belirlemek bakımından alana katkı sunacağı düşünülmektedir. Mevcut literatürde, üniversite öğrencilerinin entelektüel sermaye, sosyal sermaye ve insan sermayesi kazanma konusundaki tercihlerini ele alan çalışmalar olsa da, bu tercihlerin yoksulluk bağlamında nasıl şekillendiği konusunda belirgin bir araştırma boşluğu bulunmaktadır. Yoksulluğun, öğrencilerin bu sermaye biçimlerine yönelik değerlendirmelerini ve kararlarını nasıl etkilediği üzerine kapsamlı bir inceleme, hem eğitim politikaları oluşturma hem de sosyal eşitsizlikleri anlama ve azaltma çabaları için önemli bilgiler sağlayabilir. Bu nedenle, bu araştırma, yoksulluk durumunun öğrenci görüşlerine etkisi üzerine odaklanarak mevcut araştırma boşluğunu doldurmayı hedeflemektedir.

Ayrıca araştırma sonucu elde edilen bilimsel bilgilerin sonrasında politika yapıcıları tarafından yapılacak etkinlikler, üniversitelerin varlık amaçlarına ulaşılması açısından da yardımcı olacaktır. Bu çalışma; literatürdeki tartışmaları derinleştirme ve yoksulluğun çeşitli biçimlerine ilişkin giderici ya da azaltıcı politikalara ışık tutması, üniversite programları ve içeriklerinin düzenlenmesinde öğrencilerin sorunları ve taleplerinin dikkate alınması konularında yarar sağlayabilir. Yoksulluk ve üniversitenin buluşturulmasıyla süreç içinde yaşananların dile getirilmesi öğrencilerin yoksulluğa bağlı olarak yaşadıkları sorunları azaltmak ve okul terkleri konusunda önleyicilik sağlayacak politikaların geliştirilmesi ve uygulamasına ışık tutabilir.

Yoksulluk genelinde tartışmaya açılan öğrenci yoksulluğu çeşitli dönemlerde gündeme taşınmıştır. Bu araştırmayla ortaya konulan bulguların mevcut sorunların topluma duyurulması ve politika yapıcılara çözümler konusunda fikirler sunması bakımından da yararlı olacağı düşünülmektedir. Bu yolla, araştırmanın, politika yapıcıların öğrencilerin yaşadıkları sorunların

tanımlanması ve engellenmesine ilişkin görüşlerine ve bu konudaki politika kararlarına katkı sunabilmesi umulmaktadır.

Tanımlar

Araştırmada yer alan bazı kavramların işlevsel tanımları aşağıda sıralanmıştır;
Yükseköğretim/üniversite. Bilimsel, eleştirel ve akademik bilginin üretildiği, toplumsal hayatı biçimlendirici fikirlerin ortaya atılıp tartışıldığı, sistemleştirildiği, toplumsal sorunların belirlenip çözümlerine dair araştırmaların yapıldığı mekânlardır. Bu araştırmada üniversiteler, Ankara ilinde yerleşik kamu üniversiteleridir.

Yoksulluk. Bireylerin yaşamlarını devam ettirebilmeleri için gerekli olan ortalama seviyenin altında bir yaşam sürdürmeleridir.

Artı değer. Başkaları tarafından el konulmak üzere, emek gücünün belirli bir ücret karşılığında gerekli ürünün ötesinde fazla üretim yapmasıdır.

Entelektüel. Eleştirel bir bakışa sahip olup egemen anlayışı karşı bir yapı söküm sürecine giren ve evrensel değerlerle yeniden inşa sürecine katkı sunan kimse.

Sosyal sermaye. Sosyal iletişim ağlarının kıymetli birer servet olduğu düşüncesinin hâkim olduğu sermaye türüdür.

Kültürel sermaye. Ekonomik sermayeye dönüştürülebilen ve eğitimin vasıfları şeklinde kurumsallaştırılabilen sermaye.

İnsan sermayesi. İnsanlara yatırım yapılarak oluşturulan, doğuştan gelen veya sonradan kazanılan, görülemeyip ancak etkileri gözlenebilen yetenek, beceri gibi özelliklerdir.

Üniversite öğrencisi. Ankara'daki devlet üniversitelerinin Sosyal Bilimler, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi ve Sağlık Bilimler Fakültelerinde okuyan öğrenciler.

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırma modeli, evren, örneklem ve çalışma grubu, verilerin toplanması, verilerin analizi kısımlarına yer verilmektedir.

Araştırmanın Modeli

Üniversite öğrencilerinin içinde buldukları yoksulluğun, öğrencilerin üniversiteye gelirken ya da üniversite eğitimine devam ederken tercih ettikleri sermaye türüne etkilerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırma, “nitel araştırma yöntemi” ile gerçekleştirilecektir.

Nitel araştırmada en yaygın olarak kullanılan üç tür veri toplama teknikleri; görüşme, gözlem ve dokümanların incelenmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu araştırmanın nitel kısmında görüşme yöntemiyle derinlikli bilgilere erişilmesi amaçlanmaktadır. Görüşme, genellikle bir kişiyle ya da grupla yapılan amaçlı söyleşidir. Görüşmeler en yaygın olarak; yapılandırılmış, yapılandırılmamış ve yarı yapılandırılmış olarak sınıflandırılmaktadır. Çalışmada nitel veri toplama araçlarından görüşme yöntemi içerisinde yer alan “yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılacaktır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler için tüm görüşmelerde kullanılmak üzere bir dizi soru hazırlanmaktadır. Görüşülen kişilerin hepsine sorular aynı sırayla sorulur, fakat görüşülen kişinin görüşme esnasında istediği genişlikte yanıtlamasına izin verilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Nitel araştırma boyutu nitel araştırma tekniklerinden durum çalışması (casy study) tekniğiyle yapılacaktır. Durum çalışmalarında amaç, durumu kendi sınırları içinde (ortam, zaman vb.) kapsamlı bir şekilde analiz etmek ve sonuçlar üretmektir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Evren, Örneklem ve Çalışma Grubu

Araştırmanın hedef evrenini, Ankara ilindeki kamu üniversitelerinden Ankara Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, ODTÜ’de öğrenim gören Sosyal Bilimler, Fen Edebiyat Fakültesi öğrencileri oluşturmaktadır. Evrenden örneklem alma yoluna gidilirken tabakalı örneklem yöntemi kullanılacaktır. Tabakalı örnekleme yönteminin, sosyal bilimlerde özellikle homojen olmayan evrenlerde kullanılan uygun bir örnekleme yolu olduğu söylenebilmektedir (Baykul, 1997). Öncelikle evren fakülte türleri bakımından iki tabakaya ayrılacaktır. Daha sonra fakültelerin evrendeki oranları hesaplanarak örneklem grubu oluşturulurken bu oran dikkate alınacaktır. Fakültelerde öğrenci sayılarının farklılık göstermesinden ötürü örnekleme dahil edilecek birey sayısının fakültele dağılımını belirlemek için tabakalı örnekleme yöntemi kullanılacaktır. En sonunda da tesadüfi örnekleme yöntemiyle örnekleme katılacak kişilerin seçimi yapılacaktır. Öğrenciler seçilirken sınıf, cinsiyet, fakülte dağılımlarına dikkat edilecektir.

Araştırmanın nitel kısmında, seçilen kümeler içindeki elemanların belirlenmesinde, amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılarak çalışma grubu belirlenecektir. Maksimum örnekleme yönteminde mevcut olan bütün durumsal farklılıkları yansıtan tüm örneklemler devreye sokulmaktadır. Problem farklı boyutlarıyla ele alınmaktadır. Maksimum çeşitlilik örneklemeyle amaçlanan, ele alınan farklı grupların ortak görüş ve düşüncelerini ortaya çıkarıp sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Verilerin Toplanması

Bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmadan önce, konuya ilişkin bazı sorular ve ölçekler incelenecektir. Alan yazın taraması sonucunda görüşme formu hazırlanacaktır. Alan uzmanlarının formu incelemesiyle, onların görüş ve önerileri doğrultusunda son haline getirilecektir. Balcı (2018) kaynak kişilerin görüş, tutum ve davranışlarını ortaya çıkarmak için iki kişi arasında serbest bilgi değişimi sağlayan sosyal ortamı yaratmak adına yapılan sohbeti görüşme olarak tanımlamaktadır. Görüşmeler yapılandırılmış yani önceden hazırlanmış sorular yoluyla yapılabileceği gibi yapılandırılmamış ya da yarı yapılandırılmış sorular aracılığı ile de gerçekleşebilir. Yarı yapılandırılmış görüşmede araştırmacı önceden sormayı planladığı soruları hazırlar, ancak görüşmelerin akışına göre değişik yan ya da alt sorular da ekleyebilir, ayrıca bazı açık uçlu sorular da sorabilir. Bu çalışmada yarı yapılandırılmış ve açık uçlu sorular sorulması uygun görülmüştür. Araştırmanın, yarı yapılandırılmış açık uçlu sorular dâhilinde, esnek görüşmelerle yürütülmesi planlanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin çözümlenmesi yapılırken, nitel araştırma tasarımına uygun biçimde görüşme kayıtları bilgisayar ortamında yazılı hale getirilecek; verileri, araştırma soruları çerçevesinde açıklayacak kavramlara ve ilişkilere ulaşılmaya çalışılarak içerik analizi yapılacaktır. İçerik analizi yapılırken veriler amaç soruları başlıkları altında sınıflandırılarak ve araştırmaya katılan kişilerden alınan görüşlerinin özüne dokunulmadan sunulacaktır. Bu şekilde okuyucuların anlayabileceği biçimde organize ederek yorumlamalar yapılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). İçerik analiziyle toplanan verilerin derinlikli bir şekilde analiz edilmesi amaçlanır ve daha önce belirginleşmemiş temalarla konuya özgü boyutlar ortaya çıkarılma olanağı bulur. Böylelikle elde edilen verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmak

amaçlanmaktadır. Analiz yapılırken öncelikle; veriler kavramsallaştırılır, organize edilir ardından, veriyi açıklayan temalar saptanır. Betimsel analizde veriler özetlenip yorumlanırken; içerik analizinde veriler daha da derinleştirilerek işlenir. Böylece önceden fark edilemeyen kavram ve temalar bu analizin sonunda ortaya çıkabilir. Bu amaç doğrultusunda, toplanan veriler önce kavramlaştırılır, ardından ortaya çıkan kavramlara göre anlamlı bir şekilde düzenlenir ve buna uygun biçimde verileri açıklayan temalar belirlenir. Araştırma bulguları elde edilen temalar etrafında toplanıp görüşmecilerin görüşlerine yer verilerek analiz edilecektir. Verilerin çözümlenmesi yapılırken, nitel araştırma tasarımına uygun biçimde katılımcılardan elde edilen verilerin kayıtlarının bilgisayar ortamında yazılı hale getirilmesi; verilerin, araştırma soruları çerçevesinde kodlanarak ve sınıflandırılarak içerik analizinin yapılması düşünülmüştür.

Çalışma Planı

Literatür taraması	27 Eylül 2024-1 Nisan 2024
Veri toplama araçlarının geliştirilmesi	1 Eylül-15 Aralık 2024
Veri toplama araçlarının uygulanması	15 Ocak-15 Mart 2025
Verilerin analizi	15 Mart -20 Haziran 2025
Çalışmanın raporlaştırılması	20 Haziran -20 Eylül 2025
Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne teslim	26 Eylül 2025

KAYNAKÇA

- Aksoy, H. H., Aras, H.Ö., Çankaya, D., Kayahan Karakul, A. (2011). Eğitimde Nitelik: Eğitim Ekonomisi Kuramlarının Eğitimin Niteliğine İlişkin Kurgusunun Eleştirel Bir Analizi. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, 9(33), 60-99. Erişim adresi: <https://app.trdizin.gov.tr/publication/paper/detail/TVRNeU9EWTFOUT09>
- Anık, M. ve Uysal, M.(2022). Entelektüel Sorumluluk ve Eleştiri: M. Foucault, N. Chomsky ve E. Said Üzerine Bir Analiz. *Şarkiyat*, 14(3), 932-947. <https://doi.org/10.26791/sarkiat.1149596>

- Arpacioğlu, Ö. ve Yıldırım, M. (2011). Dünyada ve Türkiye’de Yoksulluğun Analizi. *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi*, 4(2), 60-76. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/185013>
- Aygöl, H. H. (2018). Eğitime Erişim, Yoksulluk Ve Formel/Enformel İş-Gücü Olarak Üniversite Gençliği:“İstihdam İçin Mi Eğitim? Eğitim İçin Mi İstihdam?. *OPUS International Journal of Society Researches*, 8(1), 58-87.
- Aypay, A. (2015). *Araştırma Yöntemleri Desen ve Analiz*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Balcı, A. (2018). *Sosyal Bilimlerde Araştırma. Yöntem, Teknik ve İlkeler*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Bahtiyar, A.ve Can, B. (2016). Fen Öğretmen Adaylarının Bilimsel Süreç Becerileri ile Bilimsel Araştırmaya Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (42), 47-58.
- Baykul, Y. (1997). *İstatistik Metotlar ve Uygulamalar*. Ankara: Anı Yayıncılık. (2. Baskı.)
- Becker, G. S. (1962, October). Investment in Human Capital: A Theoretical Analysis. *The Journal of Political Economy*, 70(5), 9-49. Part 2: Investment in Human Beings.
- Bolay, S. H. (2011). Çağdaş Üniversitede Neler Önem Kazanmaktadır? *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1(3), 105-112. Erişim adresi: http://higheredusci.beun.edu.tr/pdf/pdf_HIG_1539.pdf
- Bourdieu, P. (2010). Sermaye biçimleri. MM Şahin ve AZ Ünal(Der.) *Sosyal Sermaye*.45, 75. İstanbul: Değişim.
- Dhami, M. K., Hoglund, W. L., Leadbeater, B. J.& Boone, E. M. (2005). Gender-linked Risks for Peer Physical and Relational Victimization in the Context of School-level Poverty in First Grade. *Social Development*. 14(3), 532-549.
- Eads, L. M. (2014). *Undergraduate student persistence and poverty: A mixed method study* (Doctoral dissertation). Keiser University, Florida, ABD.
- Ersoy, A. ve Arpacı, F. (2003). Üniversite Öğrencilerinin Konut Koşullarının ve Konutta Yaşamayı Tercih Etme Nedenlerinin İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, (158).
- Field, J. (2008), *Sosyal Sermaye*(2. Baskı). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

- Foucault, M. (2012). *İktidarın gözü*. (I. Ergüden, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Gouldner, A. W. (1993). *Entelektüelin Geleceği*. (A. Özden-N. Tunalı, Çev.) İstanbul: Eti Kitapları
- Gramsci, A.(1983). *Aydınlar ve Toplum*. (V. Günyol, F. Edgü, B. Onaran, Çev.). İstanbul: Örnek Yayınları. (1967).
- Gürler, Z. A. Doğan, G. H. Ayyıldız, B, Özkan, M. ve Gürel, E. (2012). Üniversite Öğrencilerinde Yoksulluk ve Geleceğe Yönelik Beklentiler: Gaziosmanpaşa Üniversitesi Örneği, 10. *Tarım Ekonomisi Kongresi*, (1), 330-338
- İzdeş, Ö. (2010). Türkiye’de yoksulluk analiz ve tartışmalarına bir bakış, A. R. Güngen ve diğerleri (Der.), *Emek ve Siyaset* (ss.207-264), Ankara: Dipnot Yayınları.
- Kahraman, F. ve Kahraman, A. B. (2016). Mevsimlik İstihdamın Eğitimli Gençleri: İnşaatlarda Çalışan Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 38, 183-201
- Karakütük, K. (2012). *Eğitim planlaması*. Ankara: Elhan Kitap.
- Kazgan, G. (2006). *İstanbul Gençliği:Gençlik Değerleri Araştırması* (Vol.5). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları (2004).
- Kılıç, S. (2015). Kentsel Yoksulluğa Ekolojik Bir Yaklaşım. *İdealkent*, 6(16), 123-154.
- Konuk, O. ve Bayram, A. K. (2009). Dehumanized Poverty: Poverty, Science and Ethics/,İnsansızlaştırılmış Yoksulluk: Yoksulluk, Bilim ve Etik. *Civilacademy Journal of Social Sciences*, 7(1), 15-27.
- Köse, A. H. ve Bahçe, S. (2009). ‘Yoksulluk’ Yazınının Yoksulluğu: Toplumsal Sınıflarla Düşünmek. *Praksis*, 19(1), 385-419
- Lenin, V.İ. (2004). *Ne Yapmalı?* (M. Erdost, Çev.). Ankara: Sol Yayınları.
- Lüküslü, D. (2009). Türkiye’de Gençlik Miti: 1980 Sonrasi Türkiye Gencligi [Youth Myth İn Turkey: Turkish Youth After 1980]. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Marx, K., (1998). *Artı Değer Teorileri*. (Y. Fincancı, Çev.). Ankara: Sol Yayınları.

- Marx, K. & Engels, F. (2013). *Din Üzerine*. [Elektronik Sürüm]. (K. Güvenç, Çev.).(5. Baskı). Ankara: Sol yayınları.
- Menteş, A. (2000). *Yeniversite: Bilim Kurumlaşmasında Günümüz için Bir Perspektif*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Moore, J. A. (2011) *Poverty and Student Achievement: The Application Of Compensatory Practices To Education Funding In The State Of Florida*.(Unpublished Doctoral Thesis). The University of Florida, ABD.
- Nalçaoğlu, H. (1999). Türkiye'nin Yeni Üniversite Düzeni: Kriz ve Kalite. *Doğu Batı, Akademi ve İktidar*(7), 91-106.
- Özcan, D.ve Çakır, H. (2016). Üniversite-Toplum, Devlet, Piyasa/Sermaye İlişkileri Bağlamında Üniversite Özerkliği. *Journal of Higher Education ve Science/ Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 6(1), 31-40. DOI: 10.5961/jhes.2016.140
- Özdek, Y. (2002). Küresel Yoksulluk ve Küresel Şiddet Kısılacında İnsan Hakları. *Yoksulluk, Şiddet Ve İnsan Hakları*, 1, 44.
- Özdemir, M. Ç., Özkan, Y., Erdoğan, E., Kişioğlu, H. ve Akın F. (2021). Üniversite Öğrencileri için Çok Boyutlu Yoksulluk Tespit Ölçeği Önerisi. *Journal of Management and Economics Research*, 19(4), 292-311.
- Patton, M. Q. (2005). *Qualitative Research*. New York: John Wiley & Sons, Ltd.
- Redmond, G. & Skattebol, J. (2019). Material deprivation and capability deprivation in the midst of affluence: the case of young people in Australia. *Children and Youth Services Review*, 97, 36-48.
- Rumberger, R. W. (1987). High school dropout: A review of issues and evidence. *Review of Educational Research*, 57, 101-121.
- Said, E. (2014). *Entelektüel: Sürgün, Marjinal, Yabancı*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- San, C. (1993). Bir Toplumsal Kurum Olan Üniversitede Özerklik ve Bilim Özgürlüğü. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*,48(1), 149-153. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/36546>
- Sartre, J. P. (2000). *Aydınlar Üzerine* (A.,Bora, Çev.). İstanbul: Can Yayınları.

- Schultz, T. W. (1961). Investment in human capital. the american economic review. *The American economic review*, 51(1), 1-17. Erişim adresi: <https://www.ssc.wisc.edu/walker/wp/wp-content/uploads/2012/04/schultz61.pdf>
- Sorhaindo, L. R. W. (2003). *University of Miami The Relationship Between Degrees of Poverty and Student Achievement*. (Unpublished Doctoral Thesis). The University of Miami, Florida, ABD.
- Şahin, I. ve Fırat, N. Ş. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Sorunları. *Education Sciences*, 4(4), 1435-1449.
- Şener, Ü. (2010). Yoksullukla Mücadelede Sosyal Güvenlik, Sosyal Yardım Mekanizmaları ve İş Gücü Politikaları. *TEPAV Politika Notu*, 2, 22.
- Şenkal, A. (2005). *Küreselleşme Sürecinde Sosyal Politika*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Taş, H. Y. ve Özcan, S. (2012,). Türkiye’de ve Dünya’da Yoksulluk Üzerine Bir Araştırma. In *International Conference on Eurasian Economies*. 423- 430.
- Usanmaz, A. ve Kahraman, F. (2020). Güvencesizlik, Gençlik ve İnşaat: İnşaatın Eğitimli Gençleri Üzerine Bir Araştırma. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 8(20), 106-134.
- Yentürk, N. ve Başlevent, C. (2012). Türkiye’de Genç İşsizliği: Etkileyen Faktörler ve Politika Önerileri. N. Yentürk ve G. Nemutlu (Yay. Haz.). *Türkiye’de Gençlik Çalışması Ve Politikaları*, 345-378.
- Yıldırım, E. (2000). İktidar, Üniversite ve Aydınlar. *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, (2), 1-11.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (8. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yolvermez, B. ve Kaytan, M. (2022). Covid-19 Pandemisinde Derinleşen Öğrenci Yoksulluğu: Sakarya Üniversitesi Örneği. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 12(3), 1755-1776.
- Yurdakul, Ç. (2018). Marx’ın Tarih Anlayışı: Tarihsel Materyalizm. *Maarif Mektepleri Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 1(3), 1-19.